

Slutrapport för PUNKTUM-projektet *Att utbilda för komplexitet och hållbart lärande: Ett nytt kandidatprogram i industridesign*

I augusti 2018 beviljades detta pedagogiska utvecklingsprojekt totalt 249.979 SEK från PUNKTUM-satsningen vid Umeå universitet. Projektet har bedrivits av en projektgrupp bestående av lärare vid Designhögskolan, med Maria Göransdotter som projektledare. Denna slutrapport beskriver det arbete som utförts under perioden januari 2019-april 2021, i förhållande till de övergripande syftena och målsättningarna med projektet.

Projektets syfte

Projektet syftade till att nyutveckla ett treårigt kandidatprogram i industridesign med ett helt integrerat hållbarhetsperspektiv, med avseende på såväl ämnesinnehåll som på programstruktur, pedagogik och planeringsprocesser. Ett parallellt syfte var att genom detta utvecklingsprojekt skapa förutsättningar för en stärkt kultur av kritisk diskussion kring och gemensamt arbete med ämnesutveckling i design.

Tanken var att arbetet med det pedagogiska utvecklingsprojektet skulle ge ingångar till ett stärkt engagemang bland lärare och övrig personal när det gäller kunskapssökande inom design på såväl forskande, konstnärlig som professionsbaserad grund. Projektet syftade därför till att fungera som "katalysator" för en diskussion om vilka sorters kunskaper och praktiker som behöver utforskas och utvecklas kollegialt vid Designhögskolan för att kunna möta de pedagogiska och ämnesmässiga omställningarna i utbildningen, givet förändringar i samhället i stort och inom fältet industridesign.

Mål inom projektet

De mål som formulerades för projektet var att:

- utveckla ett nytt kandidatprogram i industridesign utifrån ett helt igenom integrerat hållbarhetsperspektiv, med undervisningsspråk på engelska och där rekrytering av studenter till programmet sker internationellt (liksom för institutionens övriga program).
- skapa en programstruktur som bygger in de styrkor och fördelar vårt nuvarande kandidatprogram besitter, samtidigt som en högre grad av reflekterande och kritiskt lärande kopplas till ämnesutveckling inom designområdet samt som hållbarhetsmål- och perspektiv integreras.

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

UMEÅ UNIVERSITET

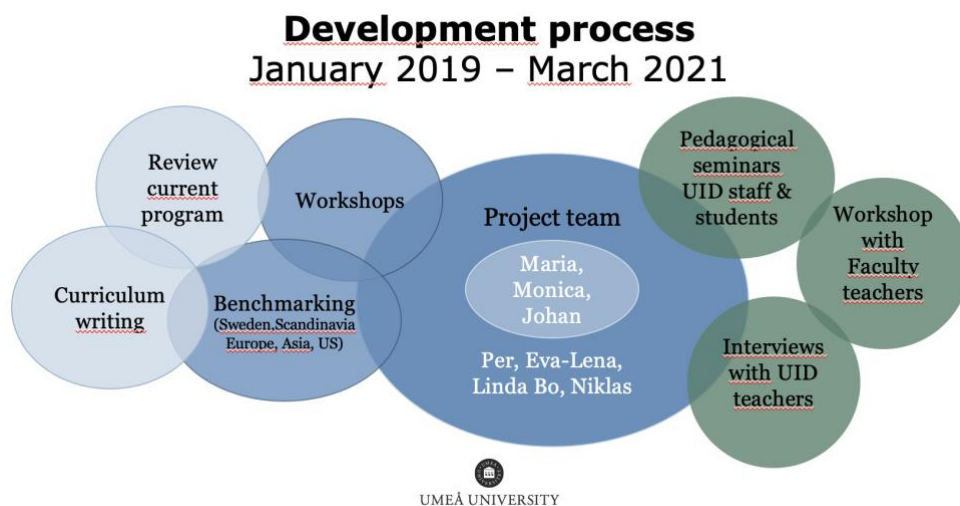
- vid institutionen stärka en ämnesutvecklingskultur som spänner över såväl konstnärlig och professionsbaserad som forskande grund, och i högre grad integrera perspektiv och kunskap från samtliga dessa områden inom utbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete.

- vid projektperiodens slut ha färdiga utkast till utbildningsplan samt examensbeskrivning för det nya kandidatprogrammet i industridesign.

Genomförande

I arbetet med projektet har en kärngrupp av tre personer arbetat med det övergripande perspektivet av att länka programutvecklingsprocessen med initiativ och aktiviteter för att främja en mer livaktig ämnesutvecklingskultur på Designhögskolan. Den gruppen har bestått av Maria Göransdotter (då adjunkt, nu lektor, i designhistoria och designteori), Johan Redström (professor i design) och Monica Lindh-Karlsson (lektor i industridesign, på konstnärlig grund).

En utökad projektgrupp av ytterligare fyra personer har under processens gång varit delaktiga i aktiviteter och utforskande som syftat till en formulering av den nya utbildningens innehåll och upplägg. Den gruppen har bestått av Eva-Lena Bäckström (adjunkt i industridesign och yrkesverksam industridesigner), Linda Bogren (adjunkt i industridesign), Niklas Andersson (adjunkt i interaktionsdesign) och Per Sihlén (adjunkt i industridesign och programansvarig för nuvarande kandidatprogram).

Arbetet inleddes i januari 2019, med stöd av PUNKTUM-medlen som möjliggjorde bemanning i projektet av samtliga medlemmar i projektgruppen under vårterminen 2019. Redan under hösten 2019 saktade dock arbetet med projektet in, då endast Maria Göransdotter och Monica Lindh Karlsson gavs timmar i bemanningen för det fortsatta arbetet. Detta gjorde att de samskapande processer projektet byggde på inte gick att genomföra pga bristande tidsutrymme för övriga i projektgruppen. Under

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

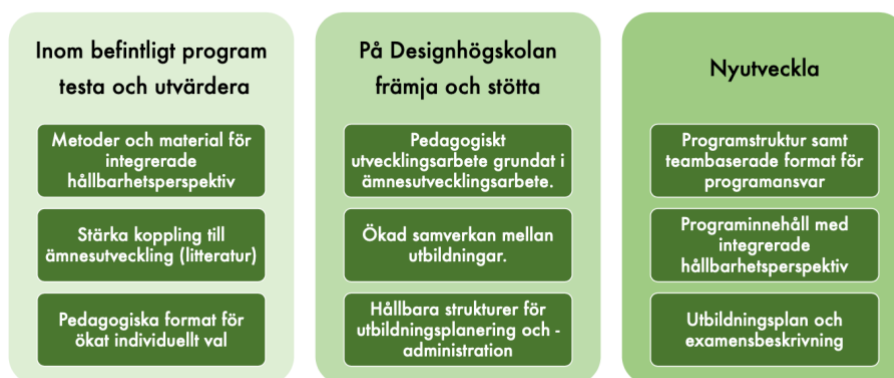
UMEÅ UNIVERSITET

våren 2020 återupptogs arbetet delvis, men avbröts än en gång pga Covid-pandemin och den omfattande och tidskrävande snabba omställning som krävdes för att genomföra digitalt stödd distansundervisning. Först under höstterminen 2020 kunde projektarbetet återupptas tillsammans med hela projektgruppen, samt med tillskott av inspel från ytterligare några lärare vid Designhögskolan. I april 2021 avslutades själva PUNKTUM-projektet med att ett förslag till nytt kandidatprogram i industridesign ställdes till Designhögskolans Programråd.

Aktiviteter

Under arbetet med projektet har ett flertal olika aktiviteter genomförts, såväl i projektgruppen som i kollegiet vid Designhögskolan, vid Teknisk-naturvetenskaplig fakultet, och tillsammans med studenter. Förutom utvecklingen av det nya programmet, har detta innefattat arbete inom ramarna för den befintliga kandidatutbildningen för att testa olika idéer och format, samt initiativ presenterade på pedagogiska seminarier vid Designhögskolan och Fakultetens lärardag.

PUNKTUM Projektaktiviteter

Workshopar

Inom projektgruppen har 6 workshopar hållits mellan januari 2019 och december 2020. Arbetet i workshoparna har kretsat kring olika metoder för att identifiera, utforska, och utveckla innehåll, upplägg och struktur i det nya programmet. Detta har innefattat analyser och granskningar av det nuvarande programmet, benchmarking av andra designutbildningar, och samtal med/studiebesök till andra designutbildningar.

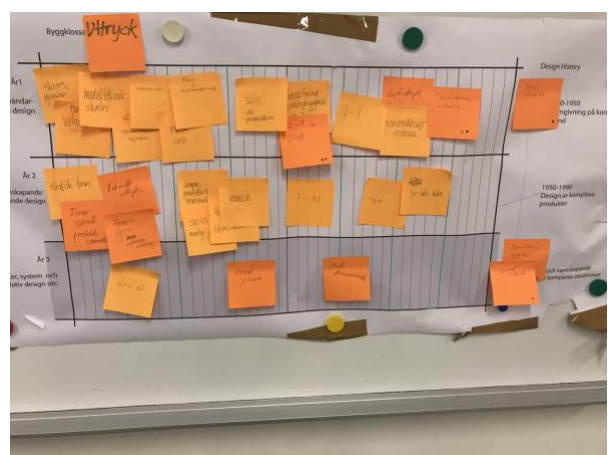
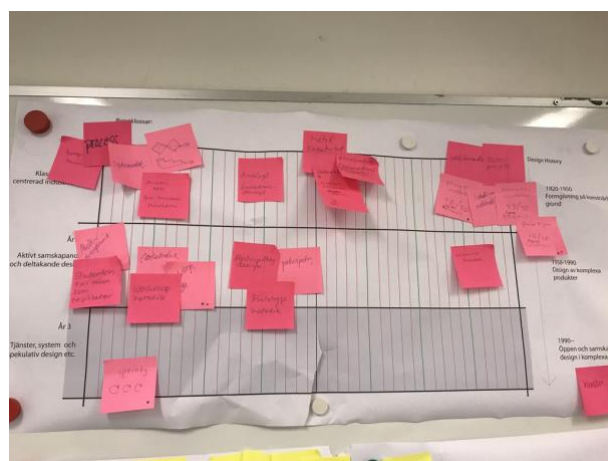
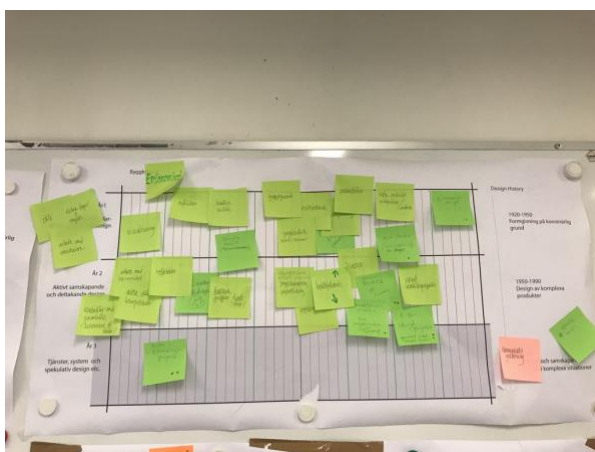
Vi har testat olika metoder och arbetssätt för att i så stor utsträckning som möjligt undvika att alltför mycket färgas av nuvarande upplägg och innehåll i utvecklingen av det nya programmet. Inledande workshopar handlade därför mycket om att försöka tänka på programinnehåll utifrån kategorier och teman länkade till designområdets ämneskaraktär och progression i lärande och görande, snarare än till att börja i att tänka på specifika kurser

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN UMEÅ UNIVERSITET

som ”byggklossar” i ett program. I detta arbete lyfte vi också in perspektiv som handlade om att identifiera dels vilka avgränsningar och definitioner av ”industridesign” vi ville förhålla oss till i programmet, dels vilka kompetenser och kunskaper som befintlig personal och planerade framtida rekryteringar representerade.

Två workshoppar handlade om att identifiera komponenterna ”Perspektiv”, ”Process”, ”Uttryck” och ”Erfarenhet” i förhållande till industridesignämnet och till progression över programmets tre årskurser. Vi utgick från en matris över årskurserna, och kartlade kurs- och ämnesinnehåll utifrån de fyra perspektiven, vilket vi sedan placerade in i matrisen utifrån en idé om upplägg och progression.

I två workshoppar arbetade vi med programstruktur i förhållande till inriktning och tyngd i de respektive årskursernas innehåll och inriktning, som grundstrukturen med tioveckors kursblock med gemensamma teman/perspektiv som löper genom alla årskurser. Därefter skissade vi hur de olika kursblocken i respektive årskurs kan tänkas vara inriktade (perspektiv, process, gestaltning, erfarenhet) och vilka kunskaper och färdigheter lärandet syftar till. Det arbetet togs sedan vidare av kärngruppen i utkast till utbildningsplan och ”fakirdokument”.

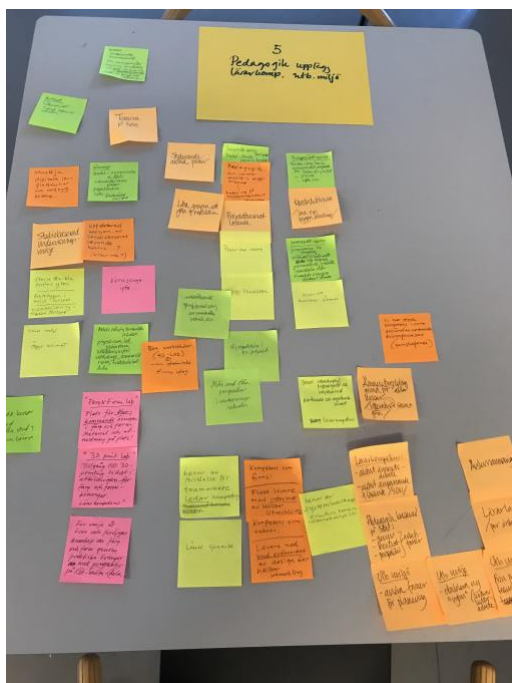
Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

UMEÅ UNIVERSITET

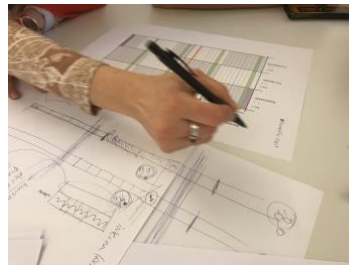

Arbetet i workshoparna togs sedan stegvis vidare med att formulera skisser till kursplaner och utkast till lärandemål för de respektive årskurserna, samt i relation till examensmål nationellt, i relation till synpunkter och förslag som rörde programstruktur och arbetsformer som framkommit vid pedagogiska seminarier, samt lärdomar från benchmarking och samtal med andra utbildare och med representanter från designbranschen som deltagit vid examenseventet UID'19.

Pedagogiska seminarier

Totalt har fyra pedagogiska seminarier hållits vid Designhögskolan mellan januari 2019 och december 2020. Vid ett av seminarierna inbjöds även studenter, genom den studentdrivna UID Climate Group, att delta i seminariet. Syftet med seminarierna har varit trefalt: Det ena syftet har varit att kollegialt arbeta med upplägg, struktur, pedagogik och innehållsfrågor relaterade till utvecklingen av det nya kandidatprogrammet. Det andra, mer övergripande syftet, har varit att bidra till att stärka en ämnesutvecklingskultur inriktad på frågor om industridesignområdets förändring, i synnerhet utifrån perspektiv på design som rör social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Tanken med seminarierna har varit att koppla dessa teman såväl till var och en lärares/anställds egen praktik, och hur den i ljuset av hållbarhetsfrågor och ämnesutveckling behöver stöttas och utvecklas – till exempel i den egna forskningen och kompetensutvecklingsplaneringen. Slutligen har seminarierna också syftat till att intensifiera det pedagogiska samtalet vid institutionen om hur innehåll och progression i designutbildning hanteras inte enbart inom ett program, utan över samtliga tre cykler av utbildning.

Teknisk-naturvetenskapliga fakultetens lärardag

Vid fakultetens lärardag i augusti 2019 höll Maria Göransdotter och Monica Lindh Karlsson en workshop på temat att integrera hållbarhetsaspekter i utbildning. Den workshopen byggde på den metodik ('see-do-learn') som tidigare utarbetats och testats vid ett av de pedagogiska seminarierna vid Designhögskolan, för att identifiera olika frågor och aspekter inom det egna ämnet ur olika hållbarhetsperspektiv, i relation till vad som redan görs inom det egna ämnet/den egna undervisningen, och vilka utvecklings- och kunskapsinsatser som behövs för att ställa om sin egen praktik.

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

UMEÅ UNIVERSITET

Intervjuer

Under hösten 2020 hölls en serie intervjuer med lärare som undervisar i kärnämnen på det nuvarande kandidatprogrammet i industridesign. Fokus för samtalen var hur arbetet hittills bedrivits, vilka förändringar som eventuellt gjorts och provats i nuvarande program utifrån hållbarhetsaspekter i förhållande till det pågående programutvecklingsarbetet, och vilka idéer om framtida utbildning man såg för sig. Totalt intervjuades sju lärare i fyra sessioner av kärngruppen inom projektet. De aspekter som framkom i intervjuerna vad gäller ämnes- och kursutvecklingsarbete togs i beaktande under det fortsatta arbetet med att formulera utbildningsplan och övriga programdokument.

Programförslag

Under hela processens gång, har arbetet fortgått med att skriftligen sammanställa de dokument som behövs för att föreslå ett nytt kandidatprogram i industridesign: Utbildningsplan (se bilaga) och 'fakirdokument', vilket utgör underlag för att motivera och beskriva sammanhanget kring programförslaget. Dessa dokument har huvudsakligen utarbetats av Maria Göransdotter och Johan Redström.

För att förankra processen formellt, lokalt på Designhögskolan samt på Teknisk-naturvetenskaplig fakultet – då det är fakulteten som äger utbildningsprogrammen medan det är institutionerna som ger de kurser som ingår i programmen – har förslagsunderlag samt formerna för arbetet presenterats tre gånger vid Programrådet för grundutbildning vid Designhögskolan (maj 2019, september 2019, april 2021). Förslag om fortsatt programutveckling har också behandlats vid Designhögskolans beslutsmöte (oktober 2019), eftersom processen – såväl under utvecklingsfasen som inför eventuellt inrättande av programmet – höggradigt påverkar resursallokering, bemanning, kompetensutveckling och strategisk ämnesvision.

Det slutgiltiga förslaget till nytt kandidatprogram presenterades vid Programrådet i april 2021, då utbildningsplan och fakirdokument behandlades. Frågan om fortsättning av själva programutvecklingen ligger nu hos Studierektor för grundutbildning på Designhögskolan, som för processen vidare såväl internt som på fakultetsnivå.

Resultat och reflektion

Ett konkret resultat av projektet, är att det från och med våren 2021 föreligger ett förslag till inrättande av nytt kandidatprogram i industridesign. Programmet har en tydlig progression inom designämnet, där lärandeprocesser, pedagogik, struktur och innehåll syftar till att introducera olika kunskaper och arbetssätt som handlar om att hantera ökande komplexitet i designande: såväl vad gäller situationer, material, och arbetsformer. En idé som bär programmet, är att det i hög grad ska vara

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

UMEÅ UNIVERSITET

studerandeaktivt och att studenter under utbildningens gång aktivt arbetar med att identifiera sina egna lärandestrategier för att möta framtida förändring inom designområdet och i samhälle och yrkesliv i stort. Att ta fram ett nytt program, på engelska och med ett integrerat hållbarhetsperspektiv, var också ett av huvudsyftena inom projektet, liksom att det arbetet skulle ske genom kollegiala och deltagande processer.

Att föra arbetet framåt krävde en aktiv ledning och planering av projektledaren och kärngruppen, som mellan de gemensamma workshoparna hade egna utvärderings- och processmöten för att lägga upp format för workshopar, pedagogiska seminarier och liknande. Arbetet blev därmed förhållandevis ojämnt fördelat i hela projektgruppen, också på grund av att olika anställningsförhållanden och roller gjorde att gruppmedlemmarna hade olika mycket tid att ägna åt projektet i praktiken. Under workshoparna i projektgruppen krävdes också förhållandevis ofta "omtag" för att återbesöka diskussioner om definitioner av ämnesområdet industridesign, t.ex. av vad 'hållbarhet' innebär i ett bredare perspektiv än enbart miljömässig hållbarhet, och hur progression inom programmet skulle hanteras. Dessa omtag var nödvändiga för att förankra förståelser av ämnesområde och designutbildning, vilket också visar på behovet av ett organisatoriskt lärande för en omställning av den här karaktären.

Ett av huvudsyftena med projektet var att det skulle fungera som katalysator för intensifierat arbete med och diskussion kring ämnesutveckling inom design utifrån de perspektivskiften omställningen till ett genomgripande hållbarhetsarbete kräver. Detta har uppnåtts till dels, men kanske inte i så stor utsträckning som hade varit önskvärt. Under våren 2019, när samtliga personer i projektgruppen hade tid vikt i sin bemanning för deltagande i projektet, fanns det möjlighet att jobba kontinuerligt i grupp med att utforska olika sätt att driva processen framåt tillsammans, såväl vad gällde själva utvecklingsarbetet av programmet och arbetet med att på olika sätt stötta en institutionsövergripande diskussion och reflektion kring hållbarhet och design kopplat till utbildningsutveckling. Genom arbetet i hela projektgruppen har ett kontinuerligt pedagogiskt samtal med inriktning mot förändring inom designfältet förts, och det har också lett till att olika teman i anslutning till detta tagits upp till diskussion på pedagogiska seminarier. Det är dock svårt att se om projektet haft någon större påverkan på den allmänna kompetensutvecklingsaktiviteten med inriktning mot design och hållbarhet vid institutionen.

Ett syfte med de pedagogiska seminarier vi initierat var att tidigt i processen introducera perspektiv och frågeställningar som rör hur design som kuskapsfält och profession förändrats över tid, och hur ett nytt kandidatprogram med hållbarhetsinriktning i många fall kräver nya ingångar till hur och varför design görs, och därmed också till hur undervisning går till. Tanken var att kollegialt utforska vilka kompetenser var och en behöver stärka och utforska, och att detta arbete också skulle plockas upp i institutionens kompetensförsörjningsplanering. I anslutning

Dnr

DESIGNHÖGSKOLAN

UMEÅ UNIVERSITET

till detta strategisk-praktiska arbete, fanns också en uttalad ambition att uppmuntra lärare att aktivt inom nuvarande kandidatprogram i så hög utsträckning som möjligt ställa om sin undervisningspraktik för att – inom ramarna för befintliga utbildnings- och kursplaner – testa vad integreringen av hållbarhetsperspektiv skulle innebära. I relation till den här frågeställningen kan nämnas att studenter genom UID Climate Group har framfört kritik mot befintliga utbildningar på grund- och avancerad nivå just utifrån det de menar är bristande perspektiv på hållbarhet inom sina kurser.

Sammanfattningsvis är erfarenheten att finansieringen som erbjöds under projektets första termin möjliggjorde ett kollegialt teamarbete som annars troligen hade varit svårt att få till stånd vid institutionen. Eftersom Punktum-medlen skapade utrymme i bemanningen för de deltagande medlemmarna i projektgruppen kunde en intensiv utvecklingsprocess genomföras under första halvan av 2019. Detta gjorde det också lättare att inkludera ytterligare lärare och TA-personal vid institutionen i seminarier, vilket förde arbetet framåt samtidigt som det också presenterades och förankrades bredare.

Spridning

Resultat och reflektioner utifrån arbetet med detta projekt har presenterats lokalt vid Designhögskolan vid pedagogiska seminarier, och vid Teknisk-naturvetenskaplig fakultets lärardag 2019. En artikel om designande av designutbildning publicerades också under våren 2020, skriven av en medlemmarna i projektets kärngrupp, Johan Redström: "Certain uncertainties and the design of design education", *SheJi: The Journal of Design, Economics and Innovation* 2020:!(vol.6), pp 83-100 (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405872620300071>) Vidare planeras en eller flera bidrag till pedagogiska konferenser, inklusive den pedagogiska konferens som anordnas av UPL vid Umeå universitet under hösten 2021.

Framtiden

Förutsatt att Teknisk-naturvetenskaplig fakultet godkänner förslaget, kommer utvecklingsarbetet med det nya kandidatprogrammet i industridesign att fortsätta under hösten 2021 och framåt. Designhögskolans ledning har ställt förslaget till Fakultetens utbildningskommitté i maj, vilket torde betyda att ett eventuellt klartecken att gå vidare med utvecklingsarbetete tidigast torde kunna ges under början/mitten av höstterminen 2021. Det återstår en hel del arbete med att konkretisera programmets innehåll på kursnivå. Likaledes krävs ett fortsatt arbete med att formulera programstrukturer på allt från årskursnivå till veckonivå, för att hitta hållbara planerings- och undervisningsformer som stöttar såväl ett studerandeaktivt lärande som former för ett kontinuerligt utvecklingsarbete (såväl ämnesmässigt som pedagogiskt) för lärare och TA-personal.